

PRAVIEŠU IEDVESMA

SABATA PĒCPUSDIENAI

NEDĒĻAS PĒTĪJUMIEM:

Jer.36:1–4; 1.Tes.2:13; 2.Tim.3:16; Tit. 1:12; 2.Pēt.1:1–4, 20–21.

ATMIŅAS PANTS:

„Ikkatrs Dieva iedvesmots raksts ir arī noderīgs mācībai, vainas pierādīšanai, labošanai, audzināšanai taisnībā.” (2.Tim.3:16)

Kristieši jau kopš senatnes debatējuši par jautājumu, kā saprast apgalvojumu, ka Bībele ir iedvesmota? Turklāt Septītās dienas adventistiem aktuāls ir arī jautājums par Elenas Vaitas iedvesmošanu. 1906.gadā viņa kādam adventistu ārstam rakstīja vēstuli, kurā noraidīja izskanējušo domu, ka katrs viņas rakstītais vārds ir iedvesmots līdzīgi kā Desmit baušļi: „Brāli, jūs esiet rūpīgi izpētījis manus rakstus un nekad neesat atradis, ka es būtu ko tamlīdzīgu apgalvojusi. Tāpat neatradīsiet arī to, ka šādus apgalvojumus būtu izteicis kāds no mūsu kustības pionieriem.” (Elena Vaita, „Selected Messages”, 1.grāmata, 24.lpp.) Šonedēļ pētīsim vairākus aspektus jautājumam par iedvesmu.

NEDĒĻAS PĒTĪJUMI ĪSUMĀ:

Kāda atšķirība iedvesmai no atklāsmes? Kāda ir atšķirība starp vārdu un domu iedvesmu? Vai rakstot pravieši var lūgt palīdzību citiem? Vai ir kādi piemēri, ka pravieši citētu citus avotus, ne tikai Bībeli?

(Lūdzu, iepazīstieties ar šīs nedēļas tēmu, lai sagatavotos Bībeles studijām 31.janvārī.)

ATKLĀSME – IEDVESMA

Izlasiet 2.Tim.3:16 un 2.Pēt.1:20,21. Kas šajās rakstu vietās teikts par dievišķo aktivitāti Bībeles grāmatu tapšanas laikā? _____

2.Tim.3:16 Pāvils sacīja, ka Bībele ir „theopeustos” (Dieva iedvesta). Bībeles latīniskajā tulkojumā sacīts: „scriptura divinitus inspirata”, un no šī vārda izcēlies arī vārds „inspirēt” jeb „iedvesmot”. Pāvils darīja zināmu, ka Bībele radusies Svētā Gara aktivitātes rezultātā. Ar sapņu un vīziju palīdzību Svētais Gars praviešiem atklāja patiesību (atklāsmes); tad Viņš ar Savu vadību rakstīšanas procesā (iedvesma) nodrošināja pravieša rakstītā saskaņotību ar Dieva atklāto.

2.Pēt.1:21 ir teikts, ka „Dieva cilvēki ir runājuši Svētā Gara spēkā”. Tāpat kā vējš virza kuģus, tā Svētais Gars vadīja Bībeles rakstniekus. Tādējādi atklāsmes – iedvesma attiecināma uz procesu, kad Svētais Gars praviešiem atklāja to, ko Dievs vēlējas, lai tie zina, un tad vadīja viņus šīs vēsts paziņošanā citiem. Daži to sludināja, citi pierakstīja. Pierakstītais kļuva par Dieva iedvesmotajiem Svētajiem Rakstiem.

Lai gan Jaunās Derības apustuļi neminēja iedvesmu tik bieži kā Vecās Derības rakstnieki, tomēr acīmredzams, ka viņi savas vēstis uzskata par dievišķas autoritātes piešķirtām. Piemēram, Pāvils rakstīja: „To mēs nerunājam ar cilvēcīgas gudrības vārdiem, bet ar vārdiem, ko Gars māca” (1.Kor.2:13), un: „Jūs, uzklausījuši mūsu sludinātos Dieva vārdus, tos esat uzņēmuši nevis kā cilvēku, bet kā Dieva vārdus, kas tie patiesībā ir” (1.Tes.2:13)

Tomēr Bībele ir arī cilvēcīga grāmata. Dokumentējot savu pieredzi, autori izmanto personu vietniekvārdus (Nech.1:1–11; Dan.10:1–9; Gal.1:12–20); raktos saskatāmas viņu dzīves laikmetu iezīmes un tradīcijas; vairāki psalmi un sakāmvārdi atspoguļo to laiku apkārtējo valstu literatūru un kultūru. Īsi sakot, lai gan Kunga iedvesmota, Bībele atspoguļo arī tās rakstnieku cilvēcīgumu.

Kura Bībeles autora cilvēcīgums, jūsuprāt, izpaužas visvairāk? Kā jūs varētu simpatizēt un saprasties ar šo autoru, balstoties tikai uz cilvēcisko līmeni? Dalieties savās atbildēs Sabatā, Bībeles studiju grupā. _____

VERBĀLĀ VAI DOMU IEDVESMA

Ko sekojošās rakstu vietas liecina par Svēto Rakstu iedvesmošanu? Jes.2:1,2; Ecech.36:16; 1.Kor.7:10–12,39,40; 1.Tes.2:13. _____

Ir divas būtiskas teorijas par iedvesmu.

Verbālā iedvesma. Verbālās iedvesmas centrā uzmanība vērsta uz Biblii nevis uz tās autoriem. Tiek uzskatīts, ka visi tajā atrodamie vārdi ir Dieva iedvesmoti, ka Dievs izvēlējies šos vārdus, balstoties uz autora vārdu krājumu un izglītību. Saskaņā ar šo uzskatu iedvesmoti ir tikai oriģinālie Bībeles raksti nevis to kopijas, kas varētu ietvert kādas kļūdas. Šis uzskats jānošķir no dik-tāta teorijas, kas nosaka, ka katru vārdu Svētajos rakstos diktējis Svētais Gars, neņemot vērā rakstnieka vārdu krājumu vai izglītību.

Domu iedvesma. Šajā teorijā galvenā uzmanība pievērsta rakstniekiem nevis vārdiem. Iedvesmotas galvenokārt, domas nevis vārdi, kas atrodami Bībelē (1.Kor.7:10–12,39,40; 1.Tes.2:13), izņemot gadījumus, kad tiek citēti Dievs vai eņģeli (Jer.29:30,31; Atkl.19:9), jeb kad Dievs tieši runā caur pravieti (4.Moz.22:35; 23:1–12,26). Autors saņem vīziju, sapni vai domu un to pieraksta saviem vārdiem (Jes.2:1,2; Atkl.4:1). Svētais Gars nodrošina, ka izmantotie vārdi pareizi pauž Dieva patiesību. Tādējādi Bībele tiek pasludināta par drošu Dieva gribas atklāsmi.

Balstoties uz Svētajiem rakstiem un Elenas Vaitas rakstīto, adventisti ir pieņēmuši domu iedvesmas teoriju. „Iedvesmoti ir nevis Bībeles vārdi, bet gan to sarakstītāji. Iedvesma iedarbojas nevis uz cilvēka vārdiem vai izpausmēm, bet gan uz viņa būtību, kas Svētā Gara iespaidā tiek pārpludināta ar dažādām domām. Bet rakstītie vārdi rodas no inspirētās personas prāta. Tiek izplatītas dievišķās domas. Dievišķais prāts un griba apvienoti ar cilvēka prātu un gribu; tādējādi, cilvēka paustais ir Dieva Vārds.” (Elena Vaita, „Selected Messages”, 1.sēj., 21.lpp.) Kā norāda pēdējais teikums, pravieša vārdi kļūst par Dieva Vārdu. Tādēļ arī Dāvids rakstīja: „Tā Kunga Gars runā ar manu muti, un Viņa vārds ir uz manas mēles” (2.Sam.23:2). Tas norāda, ka iedvesma ne tikai iesēj domas, bet arī nodrošina, ka rakstītais Vārds precīzi ataino Dieva domas.

Kādēļ ir tik būtiski pareizi izprast, kā darbojas iedvesma? Kādas ir iespējamās briesmas, pieturoties pie nepareizajiem uzskatiem? _____

VĪZIJAS UN FIZISKI FENOMENI

Ko sekojošās rakstu vietas liecina par debesu vīziju ietekmi uz vairākiem bībeliskiem praviešiem? Dan.10:7–9,17,18; Ap.d.9:1–5; Atkl.1:17. _____

Atrašanās kādas debesu būtnes klātbūtnē var izraisīt spēcīgus pārdzīvojumus. Saņemot dievišķās vīzijas, Daniels, Pāvils un Jānis nokrita ceļos. Daniels rakstīja, ka viņu pārņēma spēku izsīkums, un Jānis apgalvoja, ka šīs būtnes priekšā nokritis kā miris.

Elena Vaita savu pieredzi Elena apraksta, sakot: „Tā kā bieži tiek taujāts par manu stāvokli vīziju laikā un pēc tam, kad no tām iznāku, es teiktu, ka tad, kad tas Kungs uzskata par nepieciešamu sniegt man vīziju, es nonāku Jēzus un eņģeļu klātbūtnē, un zemes lietas man ir pilnībā zudušas. Es varu redzēt tikai tiktāl, cik man norāda eņģelis.” („Selected Messages”, 1.sēj., 36.lpp.)

1868.gadā Elenas Vaitas dzīves biedrs Džeimss Vaitis viņas stāvokli vīzijas laikā aprakstīja sekojoši: „1. Viņa neapzinās neko no apkārt notiekošā; 2. Viņa neelpo. ... To esam vairākkārt pārbaudījuši, uzliekot roku viņai uz krūtīm, aizspiežot muti un nāsis; 3. Tiklīdz viņu pārņem vīzija, viņas muskuļi sastingst un locītavas noslēdzas, lai it kā neviens ārējs spēks nespētu viņu ietekmēt; ... 4. Iznākot no vīzijas, neatkarīgi no tā, vai ir diena jeb vakars, viņai viss ir pilnīgā tumsā. Pēc vīzijām spēja saskatīt pat visspožākos objektus viņai atgriežas pamazām.” („Life Incidents”, 272.lpp.)

Daudzi viņu novēroja vīziju laikā. Piemēram, Džozefs Beitss rakstīja: „Vairākkārt esmu viņu redzējis ieejam vīzijās, arī Tošamā, Menas pavalstī; un visi klātesošie zina, ar kādu ieinteresētību es klausījos katrā vārdā un vēroju katru kustību, lai uztvertu, ja norisinātos kaut sīkāka maldināšana vai hipnotiskā ietekme. Un es pateicos Dievam par iespēju būt šo notikumu lieciniekam. Tagad es varu runāt droši. Es ticu, ka tas ir Dieva darbs.” („Kristiešu pieredze un Elenas Vaitas mācības”, 89.lpp.)

Lai cik iespaidīgas būtu fiziskās izpausmes, kādēļ jums nevajadzētu uz tām balstīt ticību par viņas dāvanu? Kādai jābūt galvenajai Elenas Vaitas pravietiskā acinājuma pārbaudei? _____

IEDVESMA UN LITERĀRIE ASISTENTI

Pravieši bija nevis Dieva rakstāmpiederumi, bet gan Viņa rakstnieki. Visu vīzijās redzēto vai dzirdēto viņi pierakstīja pēc labākās sirdsapziņas. Balstoties uz Svētajiem Rakstiem, uzzinām, ka vairākiem Bībeles autoriem bija sekretāri, kas tiem palīdzēja pierakstīt Dieva vēstis.

Izlasiet Jer.36:1–4; Rom.16:22; 1.Kor.16:21; Kol.4:15–18 un 2.Tes.3:17. Kas šajās rakstu vietās sacīts attiecībā uz literārajiem asistentiem? _____

Tātad – gan Vecās, gan Jaunās Derības rakstnieki, pierakstot Dieva dotās vēstis, izmantoja literāro asistentu jeb pārrakstītāju pakalpojumus.

No Jaunās Derības zināms, ka šie pārrakstītāji vispirms uz vaska plāksnes uzrakstīja piezīmes jeb melnrakstu tam, ko autors vēlējās pateikt, un tikai tad rakstīja tīrrakstu jeb īsto vēstules kopiju. Pirms vēstules nosūtīšanas tās autors to pārlasīja, lai pārliecinātos, ka tajā tiešām pausts tas, ko viņš vēlējās, lai lasītāji uzzina.

Sekojošo iemeslu dēļ arī Elena Vaita izmantoja literāros asistentus:

1. Tā kā viņas izglītība bija beigusies deviņu gadu vecumā, viņa apzinājās savus ierobežojumus rakstniecībā. „Es neesmu gramatiķis. Ja tas Kungs man palīdzēs, es četrdesmit piecu gadu vecumā mēģināšu kļūt par šīs zinātnes studentu. Dievs man palīdzēs. Es ticu, ka Viņš to darīs.” (Elena Vaita, „Selected Messages”, 3.sēj., 90.lpp.) Tātad vairāki viņas asistenti darbojās kā viņas rakstītā redaktori un korektori.

2. Lielais pieprasījums pēc viņas rakstiem radīja nepieciešamību izmantot literāro asistentu palīdzību. „Pēc mana vīra nāves man pievienojās uzticami palīgi, kas nenogurdināmi darbojās liecību pārrakstīšanā un rakstu sagatavošanā publikācijām.” (Elena Vaita, „Selected Messages”, 1.sēj., 50.lpp.)

3. Tā kā lielākā daļa viņas grāmatu netika sarakstītas kā grāmatas, bet gan sastādītas no iepriekš sarakstītiem materiāliem, viņai to realizācijā bija nepieciešami īpaši asistenti. Marianna Deivisa bija Elenas Vaitas grāmatu sastādītāja. „Viņa apkopo manis sarakstītos rakstus, kas publicēti avīzēs, un no tiem sastāda grāmatas. Viņai ir arī visu manis rakstīto vēstuļu kopijas. Gatavojot kādas grāmatas nodaļu, Marianna atceras, ka es kādreiz esmu rakstījusi kaut ko par attiecīgo tēmu, un, kad viņa to atrod un uzskata, ka tas palīdzēs darīt attiecīgo nodaļu skaidrāku, pievieno to topošajai grāmatai. Šis nav Mariannas, bet gan manas grāmatas, jo tās visas sastāv no manis rakstītā.” (Elena Vaita, „Selected Messages”, 3.sēj., 91.lpp.)

Kā šī izpratne palīdz labāk saprast to, kā darbojas iedvesma? Vai attiecībā uz šo tēmu jums bija kādi nepareizi priekšstati? _____

IEDVESMA UN LŪKASA EVAŅĢĒLIJS

Ko Lūkas ir sacījis par sava evaņģēlija tapšanu? Ko tas liecina par iedvesmu?
 Lūkas 1:1–4.

Šķiet, ka rakstot šo evaņģēliju, Lūkas nepaļāvās nedz uz sapņiem, nedz vīzijām. Viņš nebija arī šajā evaņģēlijā aprakstīto notikumu aculiecinieks. Viņš strādāja, balstoties uz to, ko bija dzirdējis no citiem, kas visi, bez šaubām, darbojās Svētā Gara iedvesmoti un vadīti, tādējādi nodrošinot, ka viņa rakstītais bija saskaņots ar vēsturiskajiem notikumiem un Dieva gribu.

Apustulis Pāvils Jaunajā Derībā ne tikai saņēma no citiem mutisku informāciju (1.Kor.1:10,11), bet dažviet pat citējis pagānu autorus. Piemēram, Ap.d.17:28 viņš citē kilikiešu dzejnieku Aratu (315.–240.g.p.m.ē.), kurš rakstīja: „[Mēs esam un dzīvojam, un par to mums jāpateicas Zevam], jo mēs esam viņa cilts” („Phaenonlena 5”). Skat. arī 1.Kor.15:33 un Titam 1:12, kur Pāvils, lai mācītu iedvesmotu patiesību, citēja arī citus avotus.

Arī Elena Vaita laiku pa laikam savos darbos kā avotus izmantoja citas grāmatas. Grāmatas „Lielā Cīņa” ievadā viņa rakstīja: „Lielie notikumi, kas iezīmējuši reformas progresu pagājušajos gadsimtos, ir jau vēsture, kura protestantu pasaulei ļoti zināma un tiek vispārīgi atzīta, tie ir fakti, kurus neviens nevar noliegt. ... Vēsturnieks doto materiālu sakopojis tā, ka nedaudzos vārdos sniegts pietiekoši plašs skats uz aplūkojamo tematu vai piemērotā veidā summētas attiecīgās detaļas, viņa vārdi dažos gadījumos tiek citēti, bet citreiz tiem nav pievērsta sevišķa vērība, jo citāti lietoti ne lai izceltu rakstnieka autoritāti, bet vienīgi tāpēc, ka viņa ziņojums sniedz jau gatavu, spēcīgu apskatāmās norises ainu. Un, pievēršoties to cilvēku piedzīvojumiem un uzskatiem, kas reformas kustību veicina mūsu dienās, līdzīgā veidā ir izmantoti viņu publicētie darbi.” („Lielā Cīņa”, 14.,15.lpp.)

Pravieši izmantoja citus avotus? Šī doma daudzus satrauc. Tomēr – ko tas liecina par to, kā var darboties un izpausties iedvesma? Vai ir nepareizi, ja pravieši, atrodoties Svētā Gara vadībā, izmanto citus avotus, lai palīdzētu paust patiesību?

TURPMĀKIEM PĒTĪJUMIEM:

Elenas Vaitas grāmatā „Selected Messages”, 1.sēj., izlasiet nodaļu „Pravietisko rakstnieku iedvesma”.

„Tomēr tagad, sūtot jums brīdinājuma un pārmetumu liecību, daudzi no jums to pasludina vienkārši par māsas Vaitas viedokli. Līdz ar to jūs esiet aizvainojuši Dieva Garu. Jūs ziniet, kā tas Kungs Sevi atklājis caur praviešu Garu. Esmu redzējusi pagātņi, tagadņi un nākotni. Man ir parādītas sejas, kuras nekad nebiju redzējusi, un, tās ieraugot gadus vēlāk, es tās atpazinu. Esmu pēkšņi pamodusies no miega ar skaidru apziņu par to, kas man jāraksta, un pat pusnaktī esmu rakstījusi vēstules, kas izsūtītas visā valstī, un, aizsniedzot kādu krīzes skartu personu vai grupu, palīdzējušas novērst lielu kaitējumu Dieva darbam. Jau daudzus gadus tas ir mans darbs un uzdevums. Spēks mani mudina nosodīt un pārmet par pārkāpumiem, par kuriem agrāk pat nebiju iedomājusies. Vai darbs, kuru esmu veikusi pēdējo trīsdesmit sešu gadu laikā iedvesmots no pazemes vai debesīm? Vēstulēs, kuras rakstu, liecībās, kuras sniedzu, es jums ziņoju to, ko tas Kungs ir darījis zināmu man. Es nerakstu kādu rakstu, lai vienkārši paustu savas idejas vai pārdomas. Tas ir tas, ko Dievs man pavēra vīziju laikā – svētie gaismas stari, kas izstaro no Viņa troņa.” (Elena Vaita, „Selected Messages”, 1.sēj., 27.lpp.)

JAUTĀJUMI PĀRRUNĀM:

1. Bībeles studiju grupā pārrunāriet atbildes svētdienas lasījumā uzdotajiem jautājumiem par to, kurš no praviešiem jūs uzrunājis visvairāk. Kādi ir izraudzītie pravieši? Kādēļ?

2. Daži cilvēki izvirzījuši pieņēmumu, ka viena Bībeles daļa ir vairāk iedvesmota kā cita. Lai gan ļoti iespējams, ka dažas Bībeles daļas šodien ir aktuālākas un saprotamākas kā citas, tas krasi atšķiras no uzskata, ka dažas daļas ir vairāk „iedvesmotas” kā citas. Kādas briesmas pastāv, pieņemot šādu uzskatu? To pārdomājot, uzdodiet sev sekojošos jautājumus: Kuram ir tiesības lemt, vai un kuras daļas ir vairāk iedvesmotas kā citas? Kādi kritēriji izmantoti, izvirzot šo pieņēmumu? No kurienes rodas autoritāte šādu lēmumu pieņemšanai? Kas notiek, kad cilvēkiem rodas domstarpības par to, kuras daļas ir vairāk iedvesmotas nekā citas?

3. Pārdomājiet Elenas Vaitas dzīvi un mācības garajos viņas kalpošanas gados. Neskatoties uz pastāvošo dezinformāciju par viņu un viņas kalpošanu, neskatoties uz to, cik bieži viņas rakstītais un mācītais tiek nepareizi un ļaunprātīgi izmantots, kādi ir pierādījumi un iemesli ticēt, ka viņai patiešām piemita praviešu gara dāvana?